

У міських поселеннях рівень дошкільної соціалізації протягом 1990—2003 рр. утримувався майже статичним, а у сільській місцевості знизився з 52% до 28%, або майже у 2 рази. При цьому загальний рівень дошкільної соціалізації складав у 2003 р. лише 62,4%, що було менше 1990 р. на 2,7 відсоткових пункта.

У прагненні надати змінам рівня дошкільної соціалізації позитивної динаміки авторами було встановлено вплив соціалізаційних процесів по різних видам контингенту методом ланцюгових підстановок (табл. 2).

Таблиця 2

**Вплив чинників на зміну рівня дошкільної соціалізації
Дніпропетровської області у 1995-2003 рр.
(відсоткових пунктів)**

Показники	Міські поселення					Сільська місцевість				
	Рік									
	1995	2000	2001	2002	2003	1995	2000	2001	2002	2003
1. Рівень соціалізації	-2,6	3,5	-2,7	-0,1	1,8	-2,5	-2,4	-0,2	0,2	-0,1
2. Контингент реальної соціалізації	-0,7	-1,7	0	0,5	0,4	1,8	3,8	0,2	-1,7	-0,2

Аналіз результатів впливу такого якісного локального чинника, як рівень дошкільної соціалізації та кількісного контингенту реальної соціалізації — по різних територіальних поселеннях привів до висновків, які вочевидь сприймалися по-іншому. При абсолютному значенні рівня дошкільної соціалізації у міських поселеннях у 2,3–2,5 разів вищому від подібного показника у сільській місцевості механізм здійснення соціалізаційних процесів у містах був за змістом таким, що негативно впливав на інтегральний показник. Лише у 2003 р. ситуація змінилася на протилежну.

Таким чином, результати дослідження процесів соціалізації економіки регіону засвідчили факт того, що небажані для суспільства соціальні наслідки означають не що інше як їх входження у суперечність із соціально прийнятним розвитком, застосування неадекватних засобів впливу. Надання соціальним процесам здатностей щодо набуття динамічних якостей вимагає дієвої системи управління, що ґрунтується не на "здоровому глузді", а, перш за все, на суворо науковій основі, у повній відповідності до вимог об'єктивних економічних законів.

Питання приведення регіональної системи управління у відповідність до вимог сучасності, забезпечення її дійсної орієнтації на вирішення завдань соціальної конверсії великою мірою пов'язується з методологією метрології соціальних процесів. Безумовно, викладений підхід до визначення рівня соціалізації і результати його практичного апробування є першою спробою вирішення подібних завдань. Його реалізація вимагає для задіяння у системі управління розробки етапних нормативів і обґрунтування організаційно-економічного механізму забезпечення позитивної соціальної динаміки.

Література: 1. Удотова Л. Ф. Соціальна статистика: Підручник. — К.: КНЕУ, 2002. — С. 37–187. 2. Зайцев Ю. К. Соціалізація економіки України та системна трансформація суспільства: методологія і практика: Монографія. — К.: КНЕУ, 2002. — 188 с. 3. Гришкін В. О. Соціалізація економіки України: теорія, методологія, перспективи. — Д.: Пороги, 2005. — 300 с. 4. Статистичний щорічник Дніпропетровської області за 2003 рік / Головне управління статистики у Дніпропетровській області; [За заг. ред. І. Пошталіна. — Дніпропетровськ: 2004. — С. 480. 5. Деева Н. М. Регіональний соціальний бюджет у системі фінансового забезпечення соціальної політики // Бюджетна реформа в Україні: проблеми та шляхи їх розв'язання. — К.: НДФІ при Мінфіні України, 2001. — С. 253 – 263.

Стаття надійшла до редакції
29.07.2005 р

УДК 369.5

**Прокопович С. В.
Чернова Н. Л.**

МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ДОБРОВОЛЬНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

The article is devoted to the problem of construction the complex of models with the aim of estimation and analysis the voluntary pension insurance system at the macroeconomic (regional) level.

У 2003 році був прийнятий Закон України "Про недержавне пенсійне забезпечення" (далі – Закон), що визначає правові, економічні та організаційні засади недержавного пенсійного забезпечення в Україні й регулює правовідносини, пов'язані з цим видом діяльності [1]. Згідно з цим, законом свій внесок у вирішення проблеми пенсійного страхування повинні внести недержавні пенсійні фонди і страхові компанії, які пропонують послуги з добровільного страхування додаткових пенсій. Таке страхування покликане доповнювати систему державного пенсійного забезпечення, якого в сучасних умовах недостатньо для того, щоб гарантувати високий рівень життя пенсіонерів.

Базові теоретичні основи організації обов'язкового й добровільного пенсійного забезпечення, прогнозування макроекономічного розвитку відображені в наукових працях вітчизняних і закордонних вчених, таких, як Т. Гансі, В. М. Геєць, Т. Д. Косова, В. І. Міщенко, В. Д. Роїк, Э. Чейре, С. М. Четиркин, О. О. Яременко та ін. Широке коло питань, пов'язаних з удосконалюванням систем управління, математичним моделюванням стійкого функціонування та розвитку економічних систем, розглянуто такими відомими вченими, як І. Ансофф, В. А. Забродський, Т. С. Клебанова, Е. М. Левицький, Б. М. Панасюк, В. С. Пономаренко та ін. У той же час питання формування стратегії пенсійного страхування на основі комплексу економіко-математичних моделей не знайшли достатнього відображення в наукових працях і мають потребу в подальшому розвитку. Особливої уваги заслуговують питання аналізу та прогнозування розвитку системи добровільного пенсійного страхування як найменш розробленого елементу системи соціального захисту населення.

Сучасний стан економіки України вимагає здійснювати оцінку й аналіз показників величини внесків і розміру пенсії на макроекономічному рівні для прогнозування та розробки ефективних стратегій розвитку системи пенсійного страхування. Так, визначення прогнозної величини сукупних внесків на добровільне пенсійне страхування в межах регіону дозволить спрогнозувати стан регіонального фінансового ринку з надання послуг недержавного пенсійного забезпечення. Прогнозування розміру додаткової (добровільної) пенсії дасть змогу забезпечити наочність розробки стратегічних заходів щодо стимулювання участі населення у добровільному пенсійному страхуванні. Тому необхідно побудувати комплекс моделей системи недержавного пенсійного забезпечення, що дозволить би вирішувати ці завдання на макроекономічному (регіональному) рівні.

Згідно зі ст. 59 Закону умови та порядок недержавного пенсійного забезпечення визначаються пенсійними схемами. Кожен, хто укладає пенсійний контракт з пенсійними фондами або договір страхування довічної пенсії зі страховими компаніями, має право вибору пенсійної схеми [1]. Існують такі схеми: страхова, ощадна, змішана [2 – 5].

Для всіх схем характерним є те, що чим вища процентна ставка (норматив прибутковості), тим нижчий тариф страхування і воно привабливіше для клієнта. Однак при цьому підвищується ризик для страховика — він зобов'язаний забезпечити зазначений рівень прибутковості акумульованих коштів.

Відзначимо, що при застосуванні всіх схем розмір пенсії, яку буде одержувати застрахована особа, залежить від наступних показників [3; 5]:

розміру внесених страхових платежів: чим більша сума внесків, тим вищий розмір пенсії;

кількості років, що пройшли з моменту укладення договору страхування (і першого внеску) до початку пенсійних виплат: чим більший період накопичення, тим більша накопичена сума і тим вищим може бути розмір пенсії за інших рівних умов;

віку застрахованої особи: чим старша застрахована особа, тим менше період накопичення і тим більше страховий внесок, який повинен бути сплачений.

При застосуванні страхової схеми розмір пенсії буде також залежати від статі застрахованої особи. Дана обставина пов'язана з тривалістю життя застрахованої особи й визначає тривалість періоду виплат пенсій і необхідний для цього страховий фонд. Звичайно, розмір страхового внеску для жінок у 1,5 рази вищий, ніж у чоловіків. Однак існують програми страхування, в яких розмір страхового внеску не залежить від статі [6]. У цих програмах таблиці тарифів розраховуються за об'єднаною таблицею смертності.

Варто відзначити, що страхова схема виявляється більш дешевою в порівнянні з ощадною, а змішана схема займає проміжне місце за розміром одноразового внеску [5]. Однак не треба забувати, що страхові схеми не передбачають спадкування залишків коштів на рахунку учасника. Ощадна схема, навпаки, припускає це.

Беручи до уваги викладене вище, в роботі пропонується на макроекономічному рівні розглянути процес формування добровільного пенсійного фонду за ощадною схемою. Вибір цієї схеми пояснюється тим, що в ній не застосовуються таблиці смертності та комутаційні числа. Ще одним доказом на користь застосування ощадної схеми є спадкування накопичених на пенсійному рахунку коштів, що дозволяє розраховувати на велику зацікавленість потенційних страхувальників, хоча дана схема і є дорожчою.

У зв'язку з тим, що значення таких змінних, як термін накопичення коштів, період розстрочки внесків та інших, залежать від віку страхувальника, у роботі пропонується розглянути 7 вікових груп населення, що будуть здійснювати добровільне пенсійне страхування. Виділені групи наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Вікові групи населення

Вікова група	1	2	3	4	5	6	7
Вік, повних років	20 – 24	25 – 29	30 – 34	35 – 39	40 – 44	45 – 49	50 – 54

Розподіл чисельності населення на вікові групи з періодом 5 років є стандартним для демографічних досліджень [7 – 8].

Комплекс моделей системи недержавного пенсійного забезпечення включає дві моделі: добровільного пенсійного фонду та додаткової (добровільної) пенсії, які засновані на формулах приведення рент.

Пропонується наступна модель формування добровільного пенсійного фонду (ДПФ) – агрегованої величини добровільних надходжень до всіх організацій, що займаються недержавним пенсійним забезпеченням, як то пенсійні фонди та страхові компанії:

$$\begin{cases} DV = \sum_j GP_j \\ GP_j = P_j \times G_j \times UZ_j, & j = \overline{1,7} \\ P_j = (1 + \gamma) \frac{R \times a_{t,i} \times v^{n_j}}{a_{m,j}}, & j = \overline{1,7} \end{cases} \quad (1)$$

де DV — це загальна сума щорічних внесків населення, необхідна для забезпечення через n років щорічної пенсії в розмірі R, грн.; GP_j — розмір щорічних внесків страхувальників певної вікової групи; n_j — термін накопичення коштів для кожної вікової групи; t_j — період розстрочки внесків для кожної вікової групи; γ — частка коштів, що йдуть на адміністративні витрати; G_j — чисельність населення в кожній віковій групі; UZ_j — рівень зайнятості в кожній віковій групі; a_{t,i} й a_{m,j} — коефіцієнти приведення постійних рент постнумерандо; P_j — розмір щорічного внеску для кожного страхувальника в певній віковій групі.

Дана модель відповідає ситуації, коли все зайняте населення в кожній віковій групі бере участь у добровільному пенсійному страхуванні.

У випадку, якщо участь у добровільному страхуванні бере обмежене число людей, модель величини внесків кожної вікової групи, що входить у систему рівнянь (1), набуває вигляду:

$$GP_j = P_j \times G_j \times UZ_j \times \beta_j, \quad (2)$$

де β_j — частка населення j-ї вікової групи, що бере участь у добровільному страхуванні.

Відзначимо, що при побудові моделі формування ДПФ за страховою чи змішаною схемами змінюється лише вид моделі щорічного внеску окремого представника кожної вікової групи. Оскільки застосування страхової і змішаної схем засновано на таблицях смертності та комутаційних чисел, то кожному віку необхідно ставити у відповідність окрему вікову групу.

При реалізації моделі формування добровільного пенсійного фонду (1) і (2) було висунуто наступне припущення β_j = 0,5, j = 1,...,7. Об'єктом дослідження виступає Харківський регіон. Вихідними даними послужили розрахунки авторів і статистичні дані з офіційних джерел [7; 8].

Результати моделювання величини добровільного пенсійного фонду й скоректованого добровільного пенсійного фонду наведені в табл. 2.

Таблиця 2

Реалізація моделі формування добровільного пенсійного фонду

Група	Чисельність, чол.	Строк накопичення, років	Період розстрочки, років	Строк виплат пенсій, років	Частка коштів на адм. видатки	Ставка, %	Пенсія, що виплачується щорічно, грн.	Щорічний внесок, грн.	Сумарний внесок у групі, млн. грн.	Частка населення, що бере участь у ДПС	Сумарний внесок у групі скорект., млн. грн.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
j	G _j	n _j	m _j	t	Y	i	R	P _j	GP _j	β _j	GP' _j
1	3591292	38	33	20,2	0,08	5	1200	158,987	570,97	0,5	285,48
2	3572343	33	28	20,2	0,08	5	1200	217,954	778,61	0,5	389,30

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
3	3237966	28	23	20,2	0,08	5	1200	307,239	994,83	0,5	497,42
4	3764789	23	18	20,2	0,08	5	1200	452,471	1703,46	0,5	851,73
5	3778496	18	13	20,2	0,08	5	1200	718,630	2715,34	0,5	1357,67
6	3510913	13	8	20,2	0,08	5	1200	1333,01	4680,09	0,5	2340,04
7	2751783	8	3	20,2	0,08	5	1200	4037,77	11111,07	0,5	5555,54
Величина ДПФ, млн. грн.							22554,36		ДПФ скорект. млн. грн.		11277,18

Отримані величини сумарних внесків (див. табл. 2) визначають потенційну ємність ринку фінансових послуг з недержавного пенсійного забезпечення в Харківському регіоні.

Особливістю застосування наведеного вище підходу до вивчення добровільного пенсійного страхування є те, що розрахунок DV може перевищувати величину коштів, які населення використовує з метою заощадження. Отже, виникає необхідність розрахунку розміру пенсії в залежності від того, яку суму коштів населення направляє на заощадження. Пропонується наступна модель формування середньої добровільної пенсії:

$$\begin{cases} R'_j = \frac{P'_j \times a_{m,j}}{(1 + \gamma) \times a_{t,j} \times v^{n_j}}, & j = \overline{1,7} \\ P'_j = \alpha_j \times D_j, & j = \overline{1,7} \end{cases} \quad (3)$$

де R'_j — розмір щорічної добровільної пенсії, яку може отримати представник певної вікової групи при існуючій величині середнього за групою доходу й існуючій схильності до заощадження; P'_j — розмір коштів, які населення певної вікової групи щорічно направляє на заощадження; α_j — частка доходів j -ої вікової групи населення, використовуваних на заощадження; D_j — середній щорічний дохід j -ої вікової групи.

Одним із ключових елементів моделі (3) є величина доходів населення різних вікових груп. У зв'язку з цим виникає необхідність побудови моделі розподілу доходів населення за віковими групами.

Існуючі моделі розподілу доходів лежать в основі моделей споживчої поведінки та попиту. При побудові моделей особистого споживання існує два підходи до розподілу споживачів на групи: на підставі даних про соціальний стан родин і на основі відомостей про їхні доходи.

Відповідно до першого підходу вся сукупність споживачів, тобто населення країни чи регіону, розглядається як сукупність декількох груп родин, кожна з яких характеризується певним рівнем доходу і приблизно однаковим соціальним статусом (службовці, робітники, селяни та ін.). При цьому вважається, що кожна така група має деяку спільність у виборі й перевазі тих чи інших споживчих благ.

Відповідно до іншого підходу при розбиванні споживачів на групи за різними рівнями доходу звичайно використовують моделі розподілу доходів різних типів.

Одна з моделей — це крива Лоренца, яка використовується для характеристики рівномірності розподілу доходів у суспільстві. Для її побудови вся сукупність споживачів даної країни чи регіону розбивається на деяку кількість груп, звичайно рівних за чисельністю, але різних за доходами. Потім підрозподіляється, яку частку національного доходу одержує кожна така група.

Модель розподілу доходів, запропонована В. Парето, також призначена для аналізу характеру нерівномірності доходів у суспільстві. Найбільш часто застосовується наступна модифікація формули В. Парето [9]:

$$N(I) = (I_m / I)^{\alpha} \times 100, \quad (\alpha > 0), \quad (4)$$

де I_m — мінімальний дохід, що може одержувати родина в даному суспільстві; $N(I)$ — відносне число родин (у відсотках), що одержують дохід не менше I . Показник α звичайно знаходиться в інтервалі від 1,2 до 2. Менші значення α відповідають

більш рівномірному розподілу доходів у суспільстві, а високе значення α свідчить про різку диференціацію доходів. У літературі можна зустріти думку про те, що при $\alpha = 1,5$ має місце порівняно справедливий розподіл доходів [9].

Результати досліджень, проведених у суспільствах, де основним джерелом доходів є заробітна плата, показують, що ці доходи розподіляються близько до нормальної кривої, асиметричної і з урізаними кінцями. Такий вид кривої пояснюється наявністю як нижньої, так і верхньої меж заробітків. Можливість одержання високої заробітної плати обмежена внаслідок впливу багатьох факторів, сукупний вплив яких і приводить до квазі нормальної кривої розподілу доходів.

Вибір конкретної моделі розподілу доходів, а отже, і спосіб формування дохідних груп визначається в результаті аналізу даних про доходи населення в розглянутому суспільстві або регіоні.

Пропонована в роботі модель розподілу доходів — це модель розподілу доходів населення за сімома віковими групами (див. табл. 1), що є складовою частиною моделі (3).

Вихідними даними для цієї моделі послужили результати анкетування 100 чоловік — жителів м. Харкова і Харківської області.

Отримана модель розподілу доходів населення Харківського регіону за віковими групами наведена в табл. 3.

Таблиця 3

Модель розподілу доходів населення за віковими групами

Вікова група	Середній щомісячний дохід, грн.	Середній щорічний дохід, грн.	Схильність до заощадження, частки	Величина заощаджень, грн.
j	Dm_j	$D_j = 12 \times Dm_j$	α_j	$P'_j = \alpha_j \times D_j$
20 – 24	300	3600	0,10	360
25 – 29	350	4200	0,15	630
30 – 34	400	4800	0,20	960
35 – 39	450	5400	0,20	1080
40 – 44	500	6000	0,25	1500
45 – 49	400	4800	0,30	1440
50 – 54	300	3600	0,35	1260

Як свідчать дані табл. 3, існує виражена диференціація щодо середнього доходу та схильності до заощадження.

Результати реалізації моделі формування середньої добровільної пенсії для Харківського регіону наведено в табл. 4.

Таблиця 4

Реалізація моделі формування середньої добровільної пенсії

Група	Чисельність, чол.	Строк накопичення, років	Період розстрочки, років	Строк сплати пенсій, років	Частка коштів на адміністр. видатки	Ставка, %	Щорічний внесок, грн.	Щорічна пенсія, грн.	Середня щомісячна пенсія, грн.
j	G_j	n_j	m_j	t	h	i	P_j	R_j	R_s
1	591292	38	33	20	0,08	5	360	2717,21	226,43
2	572343	33	28	20	0,08	5	630	3468,62	289,05
3	237966	28	23	20	0,08	5	960	3749,52	312,46

Закінчення табл. 4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4	764789	23	18	20	0,08	5	1080	2864,27	238,69
5	778496	18	13	20	0,08	5	1500	2504,77	208,73
6	510913	13	8	20	0,08	5	1440	1296,31	108,03
7	751783	8	3	20	0,08	5	1260	374,46	31,21

Результати моделювання свідчать про те, що для отримання добровільної пенсії великого розміру необхідно якомога раніше починати брати участь у недержавному пенсійному забезпеченні та збільшувати частку коштів, які спрямовуються на заощадження.

Запропоновані в роботі модель розподілу доходів населення за віковими групами, модель формування середньої добровільної пенсії і модель формування добровільного пенсійного фонду дозволяють на основі адаптації й застосування мікроекономічних підходів (теорії правильних фінансових рент, моделювання доходів населення) для цілей макроекономічного аналізу здійснювати оцінку і прогноз стану системи добровільного пенсійного страхування та створювати додаткові передумови для стимулювання розвитку недержавного пенсійного забезпечення.

Література: 1. Закон України "Про недержавне пенсійне забезпечення" // Урядовий кур'єр. — 2003. — №169. — С. 9 — 16. 2. Ганслі Теренс М. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки. — К.: Основи, 1996. — 240 с. 3. Міщенко В. І. НПФ у системі реформування пенсійної системи України / В. І. Міщенко, В. В. Гордієнко // Фінанси України. — 1997. — №12. — С. 31 — 36. 4. Терехин С. Солидарная система никогда не будет работать в нашей стране // Украинская инвестиционная газета. — 2001. — №44(316). — С. 2. 5. Четыркин Е. М. Пенсионные фонды. Зарубежный опыт для отечественных предприятий, актуальные расчеты. — М.: АО "АРГО", 1993. — 288 с. 6. Четыркин Е. М. Финансово-экономические расчеты / Е. М. Четыркин, Н. Е. Васильева — М.: Финансы и статистика, 1990. — 304 с. 7. Населення України, 1996. Демографічний щорічник. — К.: Міністерство статистики України, 1997. — 604 с. 8. <http://www.ukstat.gov.ua> 9. Багриновский К. А. Экономико-математические методы и модели (микроэкономика): Учеб. пособие / К. А. Багриновский, В. М. Матюшок — М.: Изд. РУДН, 1999. — 184 с.

Стаття надійшла до редакції
08.06.2005 р.

УДК 811.111'373

**Петренко В. О.
Пивоварова О. І.**

АДАПТАЦІЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ БІЗНЕСУ

The article is devoted to the analyses of causes of the English and American term-borrowings penetrating into the modern Ukrainian business language. There has been shown the word-forming adaptation of the term-borrowings and the relevance of new English and American business terms to the modern Ukrainian language.

Інтеграція України в міжнародний інформаційний простір, відкритість українського суспільства, похвалювання зацікавлення до вивчення іноземних мов, функціонування міжнародної комп'ютерної мережі (Інтернету) зумовили швидкий процес оновлення лексики української мови, особливо через запозичення з англійської мови та їх новотвори. Лексична одиниця залежно

від її функціонального навантаження в процесі спілкування може частково або цілком асимілюватися, зазнавати семантичних змін. Проблеми іншомовних запозичень і процесам їх засвоєння присвячено чимало наукових досліджень у мовознавстві. Серед них слід відзначити роботи Д. С. Лотте, С. В. Подчасової, І. І. Огієнка, М. А. Жовтобрюха, О. О. Потебні, Л. М. Архипенко, В. П. Сімонок, Л. О. Симоненко, Т. І. Панько та ін. Дослідники характеризували іншомовні запозичення як щось чужорідне в мові. Чим можна пояснити різні підходи до доцільності іншомовної лексики?

Дана стаття дає аналіз чинників запозичення термінологічної лексики з англійської мови та її словотвірної адаптації. Такий науковий напрям у сучасній лінгвістиці є актуальним, оскільки він сприяє вирішенню низки проблем, пов'язаних з функціонуванням нового гетерогенного матеріалу, а також пошуку відповідників в українській мові та перешкоджає тенденції до втрати "внутрішньої форми" запозичень.

Мета цієї статті – дослідити адаптацію термінів, запозичених з англійської мови в сучасній українській мові бізнесу, та їх доцільність; виявити роль англіцизмів та американізмів у збагаченні української мови.

Характерною ознакою нашого часу є активне запозичення лексики з англійської мови іншими мовами. Українська мова теж не виняток, оскільки англійська мова є провідним засобом міжнародного спілкування, збереження й передачі інформації.

У лінгвістичних енциклопедичних словниках запозичення визначається як елемент чужої мови (слово, морфема, синтаксична конструкція і т. п.), перенесений з однієї мови в іншу в результаті мовних контактів, а також сам процес переходу елементів з однієї мови в іншу.

Олекса Синявський зауважував, що серед найновіших запозичень є багато "тимчасових, недовговічних, бо невдатних новотворів", яких літературна мова звичайно уникає, однак "чимало й таких, що вже цілком унатурилися і навіть переходять в народну мову" [1]. Тому лексичне запозичення є цілком природним і закономірним, але в межах літературної норми. Не треба усувати чужі слова, якщо вони дають змогу точніше й повніше передати думку – "справа тільки в тому, щоб не вживати їх непотрібно" [2].

В останні роки активізувалися українсько-англійські контакти, результатом яких стала значна кількість запозичень в українській мові бізнесу (ваучер, скетч-картка, фандрейзинг, баєр, лот тощо). Розмаїття чинників позамовного та внутрішньомовного характеру стало предметом багатьох досліджень відомих вчених: І. О. Василенка, Л. П. Крисіна, Д. С. Лотте, відомий фахівець у галузі теорії термінології й лексичного запозичення, вказував на такі позамовні причини запозичення:

- культурний вплив одного народу на інший;
- наявність усних або письмових контактів;
- підвищення інтересу до вивчення тієї або іншої мови;
- авторитетність мови-джерела (що іноді призводить до запозичення багатьма мовами з однієї й появи інтернаціоналізмів);
- історично зумовлене захоплення певних соціальних верств культурою чужої країни;
- умови мовної культури соціальних верств, що приймають нове слово [3].

Аналізуючи процес запозичення термінологічної лексики з англійської мови в XX – XXI ст. в Україні, можна сказати, що всі перераховані Д. С. Лотте фактори відігравали тією чи іншою мірою значну роль в інтенсифікації цього процесу. Серед цих факторів можемо згадати розвиток міжнародних зв'язків, вплив стилю американського життя, моду на іноземні слова, досягнення англомовних країн в окремих сферах діяльності, двомовності, престиж англійської мови, стереотипи сприйняття США та Великої Британії пересічним громадянством, вживанням англіцизмів та американізмів для прояву освіченості або неординарності, крім того, сьогодні на англійську мову припадає 65% інформаційного потоку в комунікаційних каналах усього світу.

Звернемося тепер до внутрішньомовних причин лексичних запозичень, серед яких Д. С. Лотте виділяв такі:

- відсутність у рідній мові еквівалентного слова або поняття;
- тенденція до використання одного запозиченого слова замість описового звороту: "готель для автотуристів" – мотель, "біг на короткі дистанції" – спринт;